

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ ПРОФ. Д-Р НИКОЛАЙ НИКОЛОВ МЛАДЕНОВ,
КАТЕДРА „ПЛАКАТ И ВИЗУАЛНА КОМУНИКАЦИЯ“, НХА
ПО КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНАТА
ДЛЪЖНОСТ „ПРОФЕСОР“ В ПРОФЕСИОНАЛНА ОБЛАСТ
НА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ 8.2. ИЗОБРАЗИТЕЛНО
ИЗКУСТВО (ГРАФИКА) С ЕДИНСТВЕН КАНДИДАТ
МЪГЪРДИЧ САХАК КАСАПЯН

От биографичната справка на единствения участник в конкурса – доц. д-р Мъгърдич Касапян е видно, че през периода на своето професионално и творческо развитие, художника и преподавателя е вървял успоредно и устойчиво. През последните двайсет и пет години Мъгърдич Касапян е станал член на Съюза на българските художници и на Дружеството на пловдивските художници през 1991 година, а от 1997 започва да преподава, като хоноруван преподавател в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство в Пловдив. През 2004 става щатен преподавател, а през 2010 година придобива званието доцент, като печели конкурс в същата Академия. Защитава докторска дисертация на тема „Алтернативни техники, способности и материали при обучението на студенти по графика“. Многобройни са неговите самостоятелни прояви и изложби и участието му в общи форуми. Ръководи редица студентски

изложби и проекти. Разработва учебни планове, участва в журита и комисии, изнася доклади и има множество публикации. Носител е на награди от наши и международни изложби.

Кандидата Касапян е предоставил и всички необходими документи за конкурса, включително и справка за учебната осигуреност по учебен план за длъжността професор в часовете на магистри от специалност „Графика“ и бакалаври и магистри от специалност „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“

Доц. Касапян ни представя и два основни раздела в кандидатурата си – научноизследователска и художественотворческа дейности.

Първостепенно място в цялото представяне, заема една от публикациите в научноизследователската дейност – монографията „Графични антитези“, на която трябва да се обърне основно внимание.

Това е монография, която Касапян написва за друг свои колега – професора от Художествената академия в София – Иван Газдов.

Още в началото прави впечатление стройната организация на текста и ясните и кратки заглавия на отделните раздели. Последователно са разгледани и структурирани различните периоди и артистични теми на художника. Коментирани са отделни характеристики и способности от творчеството на Газдов: „Знака“, „Деформацията“, „Фантазията“, „Хумора“, „Асоциацията“, както и неговите собствени открития, определения и явление, като „Графикатура“, „Авторски плакат“ и т.н.

Преди да се концентрира в Газдов и неговия „Газдов почерк“, в отделна глава, Касапян прави свои лични коментари и защитава тези разглеждащи черното, бялото и тяхното взаимодействие, което въздига в култ – „триумф на свободата“, при която нерядко „фонът (бялото) се превръща във форма, а формата (черното) се изживява с функция на фон“. Авторът прави сериозно професионално обобщение за значимостта на изкуството на графиката като „изкуство на знака“.

Структурата на текста се подсилва с особения визуално-художествен вид на написаното и специфичното вербално възраждане на заглавията в смислово цялостния текст. В допълнение към този, може да се каже „графичен маниер“ откриваме авторската „игра“ с новосъздадени думи, с въвеждане на вторичен смисъл на общоприети термини, което пък прави текста подчертано индивидуален и образно жив. Езикът на монографията е едновременно научен и поетичен. Той показва, че авторът владее еднакво добре сериозния професионален изкуствоведски анализ (съответно и терминология), както и разговорния диалог с читателя, което го прави разбираем и четивен, дори и при най-трудните за обяснение художествени явления.

Монографията „Графични антитези“, може да се каже, е едно уникално произведение, което за първи път в специализираната ни литература анализира разностранното творчество на художника Иван Газдов с различните му проявления в областта на графиката, плаката, карикатурата, приложната графика, пластиката – въобще цялостния творчески размах и почерк на художника – при това по непознат (неиздаван) до сега със своята дълбочина и всеобхватност анализ. С това автора показва не само добро познаване на творчеството на Газдов, но и богатата и широко демонстрирана култура. Текстът е силно аргументиран по своята същност и бързо завладява с убедителната си и емоционална реч. За отбелязване е и много високото философско аналитично ниво, което надскача познатата ни рутинна художествена критика.

Касапян оценява газдовия графичен почерк като „радикално различен и разпознаваем“ сред многообразието на артистични изяви в родната и чуждестранна художествена среда. Определя го като нов визуален език, невъзможен за подражателство и плагиатство – език, който се нуждае съответно и от „нови вербално-аналитични понятия“. С това си убеждение той въвежда смело термини и понятия като „фантазия в реалността“, „личностна фантазия“, „фигурация вътре в самата фигура“, „подвижна деформация с вътрешно придвижващи се форми“ и др. За него той казва:

„Уникалността на Газдовия почерк е всепризната и отчайващо непреодолима... Тук става дума за ЯВЛЕНИЕ... Гледаш само черно-бяло в баланс, но точно това е силата на звука при неговия почерк. Находките му нямат аналог. Поради това си носят собственото име Графикатура и Авторски плакат“.

А за авторския плакат на Газдов по-точно Касапян казва: „Това е един реален реализъм – не заемка, не добавка, не илюзорна и абстрактна, а реално случваща се креативност, изграждаща в момента човешкото съзнание – мисъл, облечена във визуална фраза...“

Целенасочено в монографията са ползвани цитати от разговорите с Иван Газдов и от неговите печатни разработки. Цитатите са пестеливо, но напълно достатъчно и на място приложени, с което подсилват и доизясняват авторския коментар (на Касапян).

Монографията завършва с един лиричен финал за наскоро състоялата се среща между автора и Иван Газдов в ателието на художника, която допълва характеристиката на неговото творчество. Това е един кратък, но много емоционален завършек – и за образа на твореца Газдов, и за самата монография!

В заключение може да се каже, че този текст е не само интересно четиво. Той показва открито и искрено отношение. А което е най-важно за случая, показва богато надарената и чувствителна натура на един художник-писател и художник-критик (Касапян), който не се притеснява да изрази възхищението си от творчеството на свой по-възрастен колега-художник (Газдов) и да го изрази по един едновременно теоретично обоснован и достъпен за читателя начин.

Монографията „Графични антитези“ е стойностно художествено и критично издание.

След научноизследователската работа, не може да не обърнем внимание и на художественотворческата част в тази хабилитация. Тя от своя страна е разделена на А./ Печатна графика (с пет

работи алграфия) и Б./ Рисунка (с осем броя рисунки в смесена техника).

Печатните графики са от два цикъла „Бунт“ и „Вълната“, като и двете серии са динамични с много детайлни разработки и усещане за пространство.

Използваната техника „алграфия“ е сравнително нова и неконсервативна за разлика от повечето класически графични техники. Работите са участвали и в няколко изложби.

Рисунките са обособени в два цикъла със заглавия „Живи страници“ и „Лабиринт“. Първият цикъл е посветен на значими събития от арменската история, свързани с формирането на нацията. Използвана е архитектурна среда от епохата, което подсилва мистичната и историческа настройка на зрителя. Рисунките са изпълнени със сух пастел, колаж и течен парафин. Вторият цикъл „Лабиринт“ отразява човешки състояния, резултат на отчуждението и самотата. Внушението е меланхолично и с крайна безнадежност. Използвана е смесена техника.

И двата цикъла са експериментални с нетрадиционни техники и материали. И двата цикъла са участвали в изложби.

След всичко, по-обширно или накратко отбелязано в тази рецензия, не мога да не подкрепя избора на единствения представил се кандидат, доц. д-р Мъзгърдич Сахак Касапян за длъжността професор по графика в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство.

14 февруари 2017, София

проф. д-р Николай Младенов